

kunde fremkomme. Det er fra mit Standpunkt en Følge deraf, at den har faaet en kirkelig Forbehandling; det er et Hovedhensyn, som afgjør den hele Stilling til den for mig og de mange Meningsfæller, jeg har om disse Anliggender. Et andet væsentligt Hensyn — det skal villigt anerkjendes — er, at der her er Trang tilstede; thi naar den høitærede Minister urgerede, at der ikke i hans Tid har været følt Trang dertil, saa vil han dog maaſte erindre, at der for en Del Aar tilbage, 1865 eller 66, foresaldt et Tilfælde, der vigtig nok ſaae underligt ud ved den Indſkrænkning, som blev påaalagt Præsten og Menigheden med Hensyn til Benyttelsen af deres Kirke. Nagtet jeg derfor principalt maa ønske, at denne Sag maa faae et andet formalt Udgangspunkt, end den vil faae ved at gaa her igjennem og blive ordnet ved en Statslov, ſaa er det en af de Sager, der ſtaar i et ſaa ſæregent Forhold efter foregaaende kirkelig Behandling og har faaet ſaa ſæregne Forudſætninger, at den kommer til at ſtaa anderledes end andre kirkelige Sager. Jeg ſkal dernæſt tillade mig at gjøre opmærksom paa, at her ſer man tværtimod Følgen af at tage et ſaadant Punkt enkeltvis, thi jeg tør roligt paafaa, at medens alle protestantiske Lande, med Undtagelse af Norge, Preußen og Danmark, i de ſidſte 20 Aar have modtaget en organiſatoriſk Kirkeforfatning eller stærkt have udviklet Begyndelsen dertil, og Preußen og Norge ſelv jo nu ogsaa ere i fuld Virksomhed i den Retning, er der ikke noget protestantisk Land, der nogenſinde har mødt med en ſaa hierarkiſk Lov ſom denne efter ſin hele Afſattelse, hvorved i den Grad Naadigheden over Menighedens materielle Nedſtaber, hvortil Kirkebygningen hører, er overladt ene til Præſten. Man ſer deraf den Banſtelighed, der er ved at rive et ſaadant enkelt Punkt ud af det Hele, iſtedetfor at lade Grundloven for Alvor ſke Fyldeſt og lade Religionsſamfundene komme til deres frie Udvikling. Det har ogsaa været mig paafaldende, at den høitærede Minister ikke har høvded, at de Menighedsraad, ſom ere kaldte tilſtve ved hans egen Foranſtaltning, i viſſe Henseender ſaae Indflydelse. I Aarhus Stift eksisterer der jo et ſtort Antal Menighedsraad, hvad

vi ſe af nogle Erklæringer, der for nogle Aar ſiden vare indkomne om Valgmenighedſſagen, der var ſendt til Menighedsraadeneſ Betænkning. Dernæſt kan jeg ikke Andet end ſlutte mig til de Udtalelſer, der kom fra det ærede Medlem for Falster (Schleppegrell), at nogle af diſſe Beſtemmelſer ere ſaaere upraktiſke. Hvor ſkal det være muligt ikke blot i Kjøbenhavn, men paa mange Steder, naar en Præſt reifer igjennem, da at ſaae tilſtrækkeligt hurtigt en Udtalelſe af den hele Menighed, ſom paa nogen Maade kan ſiges at repræſentere Menigheden. Det er atter et Punkt, hvor man ſer, at der ſom man idetmindſte havde faaet Menighedsraad og en Udvikling ſom i andre protestantiske Lande, ſaa vilde man i de fleſte Tilfælde have en let og klar Udvei. Der er dernæſt anket over, at Liturgien var ſat under viſſe Indſkrænkninger, og ſærlig, at man ikke maatte have fri Naadighed med Hensyn til Kirkekoncerter. Med Hensyn dertil vil jeg dog virkelig tilraade, at ſaa længe man vil gribe ind i Kirkeſamfundene fra et rent politiſt Standpunkt, ſom man hidtil har gjort, ſkal man vel dog idetmindſte gjøre det med varſom Haand. Diſſe Kirkekoncerter ere ſommetider en ſaaere tvivlſom kirkelig Ting; de gives ingenlunde altid i velgjørende eller kirkelige Diemed, og der gives ſaaledes aarlig i en af Hovedkirkerne her i Staden, Landets Hovedkirke, en Kirkeconcert til Fordel for vedkommende Kunſtner ſelv. Der har været et andet Tilfælde, i hvilket en muſikaliſt Forening har forlangt at maatte benytte en af Byens Kirker for at give en Kirkeconcert til Fordel for en Mand, der i alle Maader havde optraadt og vedkjendt ſig at være en ukirkelig Mand, og vedkommende Præſt ſtod viſt nok der i Forlegenhed, idet han paafod, at ſkulde den Mandſ Eſterladte, ſom rimeligt var, underſtøttes, ſaa ſkulde Bidragene dog vel helſt ikke ſtaffes tilveie ved kirkelig Muſik. Diſſe Kirkeconcertens Program kan ogsaa ſe gånſke forunderligt ud. Nu fordrer man i Reglen beſtemt, at Programmet ſkal forelægges, forinden Tilladelsen meddeles, og en lignende Beſtemmelſe maa viſt nok gives, da det dog maa indrømmes at være i ſin Orden, at den, der ſkal give Bevillingen, maa vide, hvad det er, man kalder en Kirkeconcert, ſom for